

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3365/2020. (X. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv. VI.38.250/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. ifj. Balsai István ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv. VI.38.250/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] A perbeli vita lényege az volt, hogy az építési engedélyben hibásan megadott, az épület abszolút magasságára vonatkozó adat számelírásnak minősül-e, amely hiba az engedélyezési és kivitelezési tervben történő pontosítással javítható, vagy a javításra az építési engedély módosítására irányuló eljárásban kerülhet-e csak sor. E kérdés mikénti elbírálása kihat arra, hogy az időközben felépült épületre kiadható-e használatbavételi engedély, vagy fennmaradási engedélyezési eljárást kell lefolytatni.
- [4] Az elsőfokú építési hatóság (a – perbeli pozíciója alapján – továbbiakban: II. rendű alperes) a 2013. augusztus 10-én jogerőre emelkedett határozatával az indítványozó kérelmére építési engedélyt adott egy lakóépület építésére. A kivitelezési munkák megkezdését néhány nappal ezt követően, 2014. március 7-én az építésvezető az e-építési naplóba bejegyezte és ezzel egyidejűleg értesítette a tervezőket, hogy az engedélyezési terven számszaki eltérés mutatkozik az épület abszolút magassága tekintetében, és kérte annak pontosítását. Az indítványozó, a tervező és a kivitelező 2014. március 20-án kelt levelükben tájékoztatták a II. rendű alperest erről a tényről, azzal, hogy a javított tervrajzok feltöltésre kerültek az ETDR rendszerbe. A II. rendű alperes 2014. május 8-án tájékoztató levelet adott ki az építetők részére, melyben megállapította, hogy az abszolút magasság meghatározásában számelírás történt, és az építetők által közölt új magassági adatok figyelembevételével szükséges a tervezett épületet megvalósítani. Rögzítette, hogy a javított tervrajzok megegyeznek az engedélyezett tervdokumentáció rajzaival.
- [5] A tájékoztató levéllel szemben a szomszéd telek tulajdonosa (a – perbeli pozíciója alapján – továbbiakban: felperes) tett panaszbejelentést, amelynek eredményeként több első- és másodfokú hatósági eljárás és megismételt eljárás, valamint több bírósági, megismételt bírósági eljárás és több kúriai felülvizsgálati eljárás indult és fejeződött be döntéssel. Az épület időközben felépült. A jelen indítvánnyal támadott, a korábbiakban ismertett alapügyet lezáró határozatát a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2019. szeptember 18-án hozta meg. E döntésének elvi tartalma szerint: „Az építési engedély magassági adata olyan alapadat, amely kijavítási eljárás keretében nem módosítható. Az építési engedélytől való eltérés esetén az építési engedély alapján nem adható ki használatbavételi engedély, ebben az esetben fennmaradási engedélyezési eljárást kell lefolytatni.”
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Kúria határozatával szemben. Az alkotmánybírósági előkészítő eljárás során kétséggé vált az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidő megtartottsága. Erre, és egyéb tartalmi szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót. Az indítványozó kiegészítette indítványát és a határidőt érintően igazolási kérelmet terjesztett elő, melynek az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – helyt adott.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának az észszerű határidőn belüli elbírálásra vonatkozó részjogo-

sítványát. Az alaptörvény-ellenességet nézete szerint az okozza, hogy „azon kérdés végső bírósági eldöntése, hogy egy építési engedély magassági adata kijavítási eljárás keretében módosítható-e, vagy sem, összesen 5,5 évet vett igénybe, amely során az épület felépült, és így már csak fennmaradási engedélyezési eljárás megindítására van lehetőségem, amelynek lezárását követően várhatóan bírságot kell fizetnem”. Az indítványozó álláspontja szerint „az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jognak az észszerű határidőn belüli elbírálásra vonatkozó részjogosítványát eddig érdemben csak a büntetőeljárások vizsgálata során tudta értékelni, és nem került még sor e részjogosítvány a joggyakorlat számára mértékadó alkotmányos értelmezési tartománya meghatározására a közigazgatási hatósági ügyekben és perekben”.

- [8] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján az észszerű határidőn belüli eljárás követelménye mind a hatóságokra, mind a bíróságokra vonatkozik. Rámutatott arra, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog egyik részjogosítványa {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]}, ezért az Alaptörvényben biztosított azon jogok körébe tartozik, amelyek sérelme alkotmányjogi panasz alapját képezheti {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének érvényesülnie kell minden olyan eljárásban, ahol az érintett személy ellen emelt bármely vádról vagy valamely perben a jogairól és a kötelezettségeiről a bíróság dönt {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [59]}. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa. Ennek következtében e részjogosítvány vizsgálatakor is alkalmazni kell azt az alkotmányos megközelítést, amely szerint egyszerre kell megítélni az eljárás egészét és egyes részelemeit. Hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlatára is, mely szerint a közigazgatási eljárás és a bírósági eljárás időtartamát együtt kell számítani. Az indítványozó állítása szerint az „Alkotmánybíróság néhány alkalommal érdemben is vizsgálta az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmét”. E körben a 3115/2013. (VI. 4.) AB határozatra hivatkozott. Érvéle szerint az „Alkotmánybíróság korábbi határozatában hangsúlyozta, hogy az ügy elbírálásához szükséges pertartam megítélése törvényességi szakkérdés {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [9] Az indítványozó kifejtette, hogy az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy a vizsgált ügyben milyen bizonyítási cselekmények elvégzésére van szükség és azok tekintetében milyen határidőt szabnak. Ennek következtében alkotmányossági szempontból nem az egyes eljárási cselekmények és az elvégzésükre kitűzött határidők indokoltságát kell vizsgálni, hanem a bíróság azon törekvését, hogy a bíróságok az eléjük vitt jogvitát minél előbb véglegesen elbírálják. Az Alkotmánybíróság erre a törekvésre nézve az egyes percselekményekből, a fegyelmezett pervezetésből, a pertörténet egyes tényeiből tud következtetéseket levonni. Amennyiben a vizsgált bírósági eljárás cselekményeiből, a per történetéből arra lehet következtetni, hogy a bíróság nem tartotta szem előtt az észszerű határidőn belüli elbírálás alaptörvényi követelményét, akkor az adott eljárás elhúzódása, az érintett bíróságok tétlensége, az ún. inaktivitás következtében – az eljárás időtartamától függetlenül – megállapítható. Az eljárás időtartama – még a vonatkozó eljárási törvények betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és az eljárás kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja.” Nézete szerint az eljárás kirívó hosszát az ügyének bonyolultsága nem indokolta, ezért sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjoga.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány – a 3. pontban (Indokolás [6] és köv.) foglaltak szerint – határidőben érkezettnek tekinthető; az indítványozó – tekintettel arra, hogy a perben beavatkozóként részt vett, valamint a döntés a tulajdonában lévő ingatlanhoz kapcsolódik – érintettnek tekinthető. Bár a Kúria ítélete az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezte, azonban az alapkérdésben, nevezetesen, hogy az építési engedély magassági adata kijavítással vagy csak az engedély módosítására irányuló eljárással korrigálható-e, véglegesen döntött, e kérdésben tehát az eljárás lezárult és további jogorvoslatra nincs lehetőség. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek is megfelel.
- [11] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.

- [12] Jelen ügyben közigazgatási eljárás és annak bírósági felülvizsgálata zajlott, mely utóbbi során a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (a továbbiakban: régi Pp.) alkalmazták a bíróságok. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság alkalmazhatónak találta a korábbi, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, az észszerű idő követelményének a polgári peres eljárásokban való érvényesülésével kapcsolatos gyakorlatát.
- [13] Bár helytállóan hivatkozott arra az indítványozó, hogy a 3115/2013. (VI. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság érdemben bírálta el a polgári peres ügyben az észszerű idő követelményének megsértésére irányuló indítványt (is), azonban mind korábbi döntéseiben, mind az azt követő állandó gyakorlata során e kérdést a testület olyanak tekintette, mint amelynek sérelme az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható. Már a 3237/2012. (IX. 28.) AB végzésében kifejtette a testület: „Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A panasz két vonatkozásban állítja a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmét. Egyrészt álláspontja szerint sérült a részrehajlás nélküli tisztességes módon, ésszerű határidőn belül történő eljáráshoz való jog, mert az elsőfokú eljárás közel két és fél évig tartott az alperes perelhúzó magatartása és a bíróság ezt meg nem akadályozó hozzáállása miatt. Az ésszerű határidőn belüli eljáráshoz való jog sérelme a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett jogsérelm az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében szabályozott alapjog érvényesülésének biztosítéka e tekintetben a [... régi Pp.] 114/A–114/B. §-ában szabályozott kifogás.” (Ld. Indokolás [8]) E döntését már a 3309/2012. (XI. 12.) AB végzésében megerősítette az Alkotmánybíróság: „Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog sérelmére az indítványozók azért hivatkoztak, mert álláspontjuk szerint a Kúria eljárásában lényeges szabálysértések történtek, így a per indokolatlanul hosszú ideig tartott, és a bíróság tévesen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Az ésszerű határidőn belüli eljáráshoz való jog esetleges sérelme azonban nem befolyásolja a bírói döntés érdemét. E jog sérelmének kiküszöbölésére elsődlegesen a polgári eljárásjogban ismert, az eljárás elhúzódása miatt igénybe vehető kifogás jogintézménye szolgálhat sikerrel {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}.” (Ld. Indokolás [5]) A 3174/2013. (IX. 17.) AB végzésében a testület ismételtén rámutatott: „Az Alkotmánybíróság az ügy ésszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná). A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe. Az Alkotmánybíróság ezen utóbbi indítványozói hivatkozással összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy a [...] régi Pp. 2. § (1) és (3) bekezdése alapján a panaszos külön kártérítési igénnyel léphet fel a bírósággal szemben, hogy a perének tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.” (Ld. Indokolás [20]–[21])
- [14] Az Alkotmánybíróság ezt követően is számos döntésében hangsúlyozta, hogy polgári perben a per (illetve maga az ügy) elhúzódásának kérdését olyan törvényességi szakkérdésnek tekinti, amely nem tartozik a testület vizsgálódási körébe (legutóbb ld. pl. a IV/1376/2019. számú, illetve a IV/2051/2019. számú ügyben hozott alkotmánybírósági végzések). Az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem látott indokot arra, hogy korábbi gyakorlatától eltérve, az alkotmányjogi panaszt befogadja és érdemben bírálja el az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, észszerű idő sérelmére vonatkozó indítványt.
- [15] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. október 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/112/2020.

